

NOTĂ DE POZIȚIE

asupra inițiativei de lichidare a Consiliului pentru prevenirea torturii și transmiterea către Avocatul Poporului a atribuțiilor prevăzute de Mecanismul național de prevenire a torturii

Chișinău, 14 august 2019

Organizațiile și persoanele semnatare, își exprimă îngrijorarea față de inițiativa de a lichida Consiliul pentru prevenirea torturii (CpPT) și transmiterea către Avocatul Poporului (Ombudsman) a atribuțiilor prevăzute de Mecanismul național de prevenire a torturii (MNPT). Considerăm că această inițiativă nu este necesară și nu există premise pentru schimbarea acestor competențe.

La 8 august 2019, Ministerul Justiției a publicat un [comunicat de presă](#) prin care se anunța despre inițierea consultării opiniei publice referitor la modificarea legii cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul). Printre propunerile înaintate, se regăsește inițiativa de lichidare a Consiliului pentru prevenirea torturii (CpPT) și transmiterea către Ombudsman a atribuțiilor prevăzute de Mecanismul național de prevenire a torturii (MNPT), reglementat în Capitolul V din Legea nr. 52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul). Nu este prima dată când se anunță despre o asemenea intenție. La 10 Septembrie 2018, Ministerul Justiției [a anunțat despre inițierea procesului](#) de elaborare a proiectului de modificare a Legii cu privire la Avocatul Poporului, inclusiv în baza recomandărilor formulate în [Avizul Comisiei de la Veneția nr. 808/2015](#).

La 9 august 2019, pe pagina web a Avocatului Poporului, a fost publicat [un comunicat de presă](#). Oficiul Avocatului Poporului pledează pentru clarificarea formulei MNPT și desemnarea Avocatului Poporului în calitate de Mecanism național de prevenire a torturii, cu antrenarea reprezentanților societății civile și specialiștilor în diverse domenii în activitatea acestuia. Comunicatul de presă este însoțit de o [notă informativă](#) și propuneri de modificare a legislației în vigoare. La 13 august 2019 [Avocatul Poporului a recomandat](#) Ministerului Justiției să solicite expertiza instituțiilor internaționale a propunerilor Instituției Ombudsmanului privitor la formula MNPT din Moldova.

La 14 august 2019, membrii societății civile din cadrul CpPT [au publicat opinia](#) privind inițiativa comună a Ministerului Justiției/Avocatului Poporului de a lichida CpPT și instituirea unei noi formule a Mecanismului pentru Prevenirea Torturii.

Organizațiile semnatare consideră că la moment nu există vreo premisă pentru schimbarea competențelor MNPT, iar argumentele invocate de Oficiul Avocatului Poporului sunt inexacte sau chiar manipulatorii.

Existența unor neclarități în legislația în vigoare, nu justifică lichidarea CpPT. Organizarea și desfășurarea în ultimii trei ani a 75 de vizite (în toate tipurile de detenție), întocmirea a peste 50 de rapoarte cu peste 1000 de constatări și peste 700 de recomandări sistematice expediate în adresa instituțiilor vizate, combate ideea ineficienței și lipsei timpului dedicat activității de prevenire a torturii. Rapoartele Consiliului au stat la baza a cel puțin șapte cauze de câștig în fața CtEDO. Astfel, ipoteza ombudsmanului precum că formula „2+5” (doi ombudsman și cinci reprezentanți ai societății civile) nu s-a dovedit a fi eficientă în Republica Moldova, nu corespunde adevărului.

Candidații la funcția de membru al CpPT nu au mizat pe contribuția modestă a statului pentru vizitele efectuate sau alte activități pentru îndeplinirea mandatului său. A prevalat intenția de a îmbunătăți activitatea de monitorizare a locurilor de detenție și protecția persoanelor împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante. Astfel, lipsa de atractivitate din punct de vedere financiar este o afirmație manipulatorie.

Avocatul Poporului și Oficiul Avocatului Poporului își determină singuri domeniile prioritare de activitate. Astfel, nu este relevant să combatem afirmația precum că majoritatea vizitelor în locurile de detenție erau efectuate de Ombudsman și funcționarii instituției.

Asigurarea financiară și logistică a CpPT este o obligație care rezultă din Legea cu privire la Avocatul Poporului și asumată prin transpunerea în legislația națională a Protocolului opțional la Convenția ONU împotriva torturii. Până la moment, Curtea de Conturi sau alte instituții specializate din țară sau cu mandat internațional, nu au invocat că independența funcțională, operațională și financiară a Avocatul Poporului este afectată grav. Astfel, acest argument este o interpretare eronată și nu corespunde adevărului.

Conform art. 32 alin. (1) al Legii cu privire la Avocatul Poporului, membrii CpPT aleg în mod independent locurile care urmează să fie vizitate și persoanele cu care doresc să discute. Avocatul Poporului și Avocatul Poporului pentru drepturile copilului decid în mod independent conținutul raportului anual de activitate. Astfel, nu corespunde adevărului afirmația precum că *Avocatul Poporului și Avocatul Poporului pentru drepturile copilului invocă că își pierd independența funcțională și decizională* în sensul Principiilor de la Paris, având calitatea de membri ai unui organ colegial.

Instituțiile Consiliului Europei niciodată nu au constatat și nu au indicat ca un factor de risc retragerea statutului de acreditare în legătură cu activitatea CpPT. În opinia noastră, Oficiul Avocatului Poporului interpretează greșit normele legale referitoare la linia bugetară separată. Existența acesteia nu înseamnă acordarea unei autonomii financiare și operaționale complete CpPT, în partea ce ține de gestionarea cheltuielilor bugetare. Linia bugetară separată se referă doar la finanțarea activităților ce țin de mandatul Consiliului, reieșind din planul anual de activitate precum și deciziile ad-hoc de monitorizare a respectării drepturilor omului în locurile de detenție. Astfel, nu corespunde adevărului afirmația precum că este afectată independența și autonomia instituției în contextul Principiilor de la Paris și ar exista riscul pierderii statutului „A” obținut în urma recentei acreditări de către instituțiile Consiliului Europei.

Din contra, considerăm că implicarea societății civile în procesul de monitorizare a locurilor de detenție aduce valoare adăugată și crește credibilitatea întregului mecanism de protecție a persoanelor care se află în detenție. Înlocuirea unui mecanism funcțional și eficient, cu un sistem de prestări de servicii a consultanților din exterior pentru acest scop, ar compromite realizările obținute. De altfel, Avocatul Poporului și în situația actuală are posibilitatea contractării din afară a unor consultanți, fără să afecteze integritatea CpPT, nefiind necesară modificarea legislației în această privință.

Considerăm că încetarea mandatului membrilor CpPT și contractarea acestora în calitate de consultanți este o solicitare abuzivă, contrară legii și practicii constituționale. Orice mandat obținut prin lege nu poate fi încetat decât în circumstanțe speciale. În opinia noastră, astfel de circumstanțe nu există la moment.

Organizațiile semnatare solicită Ministerului Justiției să nu modifice prevederile actualei Legi cu privire la Avocatul Poporului în partea ce ține de mecanismul național pentru prevenirea torturii. Existența rapoartelor internaționale despre Legea Avocatului Poporului și a rapoartelor de evaluare întocmite de experții străini sunt suficiente pentru luarea unei decizii în acest sens.

În același timp, chemăm Oficiul Avocatului Poporului să se abțină de la interpretarea unilaterală și manipulatorie a circumstanțelor legate de activitatea Consiliului pentru Prevenirea Torturii. Considerăm că aceasta afectează imaginea și credibilitatea Mecanismului de prevenire a torturii.

Organizațiile semnatare:

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM),
Asociația Promo-LEX,
Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova (IDOM),
Fundația Est-Europeană (EEF),
Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria” (RCTV Memoria),
Liga persoanelor care trăiesc cu HIV din Republica Moldova,
Asociația Națională a Bolnavilor de TB din Republica Moldova „SMIT”,
Amnesty International Moldova (AIM),

Uniunea pentru prevenirea HIV și Reducerea Riscurilor,
Centrul de Informații „GENDERDOC-M”,
Centrul de Sănătate și Dezvoltare Comunitară AFI: Act for Involvement,
Asociația Obștească „Casa Speranțelor”,
Transparency International Moldova (TI-Moldova),
Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități,
Centrul de Drept al Femeilor,
Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD),
Asociația Obștească „Pentru Prezent și Viitor”
Centrul de informare în domeniul drepturilor omului (CIDO),
Doina Ioana Străisteanu, Avocată și Expertă în Drepturile Omului.
Centrul de Investigații Jurnalistice
Keystone Moldova

Lista semnatarilor rămâne deschisă